

Svar på skriftligt spörsmål SSS 58/2020 rd

Svar på skriftligt spörsmål om regeringens åtgärder för att stödja ensamföretagare i att anställa sin första medarbetare

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 58/2020 rd undertecknat av riksdagsledamot Jussi Wihonen /saf:

Har regeringen för avsikt att hjälpa ensamföretagare med att anställa sin första medarbetare,

kan regeringen överväga ett tidsbundet försök gällande anställning av den första utomstående medarbetaren så att ensamföretagare befrias från arbetsgivarens obligatoriska bi-kostnader och

ämnar regeringen stödja sysselsättningen på andra sätt än med lönesubvention, och i förekommande fall, hur?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Livskraftig företagsverksamhet som utvecklas och som växer på ett hållbart sätt är av central betydelse för att möjliggöra en balanserad utveckling av ekonomin och sysselsättningen i Finland samt även livskraftiga regioner. För att kunna utvecklas måste företagsverksamheten ha en konsekvent, sporrande och förutsägbar verksamhetsmiljö.

Regeringen anser det vara viktigt att förbättra verksamhetsbetingelserna för företagsamhet och företagen. Syftet med strategin för företagande i regeringsprogrammet är att identifiera strukturella flaskhalsar som förhindrar en hållbar tillväxt och att via identifierade utvecklingsbehov förbättra verksamhetsmiljön så att företagarnas tilltro till att sysselsätta, utveckla och investera i Finland ökar. Strategin beaktar olika stora företag samt bland annat ensamföretagarnas ställning. Regeringsprogrammet innehåller utöver utarbetande av en strategi för företagande och åtgärder för förbättrade verksamhetsbetingelser för företag även flera olika sysselsättningsåtgärder som stödjer företagens tillgång till kompetent arbetskraft.

Regeringen anser det vara viktigt och stödjer på många sätt uppkomsten av nya arbetsplatser och tillgång till arbetskraft i små och medelstora företag. Detta är även centralt för att uppnå sysselsättningsmålet. Arbetsgruppen för främjande av sysselsättningen som leds av mig samt dess un-

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 58/2020 rd

derarbetsgrupper bereder åtgärdsförslag till genomförandet av de riktlinjer som anges i regeringsprogrammet. För att tillgodose företagets arbetskraftsbehov behövs flera olika åtgärder som integrerar arbets- och näringspolitiken.

I statsminister Marins regeringsprogram ”Ett inkluderande och kunnigt Finland” fastställts att små och medelstora företags tillväxt ska stödjas genom ett försök med ett rekryteringsstöd som ska främja matchningen på arbetsmarknaden och sänka tröskeln för små och medelstora företag att anställa arbetslösa personer. Dessutom fastställs det i regeringsprogrammet att risken för ensamföretagare att anställa en första medarbetare ska sänkas genom att skapa ett stöd, som är lätt administrativt sett, för anställning av en första medarbetare.

Syftet med försöket är att utreda bland annat om det är möjligt att genom stöd sänka tröskeln för att anställa en första medarbetare. Resultaten av försöket ska senare utvärderas genom en randomiserad undersökning med referensgrupper. Undersökningens utformning bereds tillsammans med en forskargrupp som väljs ut för arbetet. Syftet är att sänka sysselsättningströskeln och därigenom skapa nya arbetsplatser och främja sysselsättningen. Det handlar om en ny stödform.

I Finland ordnas en väsentlig del av socialskyddet med lagstadgade försäkringar. Kostnaderna för den inkomstrelaterade socialförsäkringen täcks med arbetsgivarnas och de försäkrades avgifter. Arbetsgivarens socialförsäkringsavgifter består av en sjukförsäkringsavgift, en arbetslöshetsförsäkringsavgift, en arbetspensionsavgift, en olycksfallsförsäkringsavgift och en grupplivförsäkringsavgift.

Den försäkringsbaserade socialskyddsformen som har den största inverkan på kostnaderna är arbetspensionen, som finansieras med pensionsavgifter. Alla arbetsgivare och arbetstagare deltar i kostnaderna. Avgiften dimensioneras så att den i kombination med avkastningen från arbetspensionsfondernas placeringar täcker det fonderade pensionsansvaret, de utbetalda samfinansierade pensionerna, skötselkostnaderna och förluster på grund av uteblivna försäkringsavgifter. Arbetspensionen fastställs på förhand för varje år enligt den allmänna praxisen för försäkringsverksamheten. Arbetsmarknadens centralorganisationer förhandlar om arbetspensionsavgifternas genomsnittliga nivå för varje år för ett eller flera år åt gången.

I Finland är alla arbetstagare även försäkrade mot arbetslöshet. Arbetslöshetsskyddet finansieras av staten samt arbetsgivarna och arbetstagarna med arbetslöshetsförsäkringsavgifter. Arbetsgivare ska dessutom teckna en olycksfallsförsäkring för sina arbetstagare. Försäkringen ersätter kostnader och inkomstbortfall på grund av olycksfall och yrkessjukdomar. Alla som är fast bosatta i Finland är även försäkrade mot sjukdomsfall. Sjukförsäkringen finansieras av arbetsgivarna, arbetstagarna och staten tillsammans. Ur sjukförsäkringen betalas ut sjuk- och föräldradagpenning, läkemedels- och reseersättningar samt ersättningar för företagshälsovårdskostnader och kostnader för privat sjuk- och hälsovård.

Arbetsgivarnas socialskyddsavgifter har sänkts de senaste åren i och med att folkpensionsavgiften avskaffades år 2009 och konkurrenskraftsavtalet minskade arbetsgivarnas sjukförsäkringsavgift, arbetspensionsavgift och arbetslöshetsförsäkringsavgift med cirka tre procent åren 2017–2020.

Svar på skriftligt spörsmål SSS 58/2020 rd

På grund av konkurrenskraftsavtalet överfördes arbetsgivarnas andel av avgifterna till löntagaravgifter så att avgiftsintäkterna bevarades.

Det regionala försöket med en avgiftsbefrielse som genomförts i Finland (2003–2012) har haft inte den önskade sysselsättningseffekten. I uppföljningen av försöket fastställdes att befriandet av arbetsgivare från socialskyddsavgiften inte har någon statistiskt betydande effekt på sysselsättningen i försöksregionen, utan en del av de minskade arbetskraftskostnaderna som avgiftsbefrielsen medförde kompenseras av en snabbare ökning av lönerna i försöksregionen.

Om de ensamföretagare som avses i spörsmålet och som anställer en första medarbetare skulle befrias från arbetsgivaravgifterna, borde de uteblivande avgiftsintäkterna för socialskyddssystemet kompenseras, eftersom annars flyttas betalningsbördan på andra arbetsgivare eller så skulle det alternativt ha en negativ effekt på nivån för de förmåner som finansieras med avgifterna. Ett alternativ är att de uteblivande avgiftsintäkterna finansieras med skattemedel.

En avgiftsbefrielse riktad till en viss arbetsgivargrupp skulle öka arbetsgivarnas skyldigheter och byråkrati samt öka de administrativa kostnaderna. I ljuset av resultaten av det regionala försöket med en avgiftsbefrielse torde man överväga huruvida en avgiftsbefrielse skulle leda till den önskade positiva effekten på sysselsättningen. Dessutom torde man även överväga huruvida en avgiftsbefrielse vid anställning av den första arbetstagaren skulle ge upphov till en ny sysselsättningströskel som i praktiken skulle försvåra anställning av ytterligare arbetstagare efter den första. En avgiftsbefrielse gällande den första arbetstagaren kan även förvränga konkurrensen och jämfällbarheten mellan företag, då kostnaden för att anställa en arbetstagare är olika för olika arbetsgivare beroende på mängden anställda.

Uppkomsten av arbetsplatser och tillgången till arbetskraft i små och medelstora företag stöds även med en reformerad lönesubvention. Meningen är att användningen av lönesubventionen ska ökas betydligt inom företagen. Målet är att minska byråkrati och förenkla ansökan om lönesubvention. För förmedling av lönesubventionsplatser har man bland annat tagit i bruk en elektronisk förmedlingstjänst. Dessutom utreder man möjligheten att ge arbetsgivare ett på förhand bindande beslut om lönesubvention samt att delvis utbetala lönesubventionen på förhand. Även ensamföretagare kan sysselsätta en medarbetare med lönesubvention, såvida de övriga villkoren gällande företaget och arbetsgivaren tillgodoses.

Kommunernas roll som anordnare av sysselsättningstjänster stärks genom att det inleds regionala kommunförsök med sysselsättningstjänster. Den centrala metoden går ut på att starkare än för närvarande samordna sysselsättningstjänsterna, kompetenstjänsterna samt social- och hälsotjänsterna på kommunplattformen. Avsikten är att regeringens proposition ska överlämnas till riksdagen i mars 2020. Kunderna övergår till kommunernas ansvar hösten 2020. Under den första ansökningsomgången godkändes för försöket 89 kommuner i 20 försöksregioner.

Arbets- och näringsbyråernas tjänster stöder även små och mellanstora företag att växa. Företagsbesök är en viktig del av arbets- och näringsbyråernas service för att tillgodose företagets servicebehov. Även kommunikation och marknadsföring gällande tillgänglig offentlig service är

Svar på skriftligt spörsmål SSS 58/2020 rd

viktigt för företag, eftersom många företag inte känner till servicen. Man har regelbundet ordnat mer omfattande kommunikations- och marknadsföringskampanjer riktade till företag.

Vid arbets- och näringsbyråerna har man inlett flera projekt för att stödja små och medelstora företag i rekrytering, bland annat det riksomfattande projektet Sysselsätt skickligt, där företagare får råd om anskaffning av arbetskraft och arbetsgivarskap i fråga om att rekrytera en första medarbetare.

Helsingfors 6.3.2020

Arbetsminister Tuula Haatainen